

Звісно ж, як і розвиток будь-якого іншого правового інституту, система надання адміністративних послуг потребує подальшого законодавчого удосконалення. Це доволі актуально в умовах створення акредитованих суб'єктів та комунальних підприємств, які також надають адміністративні послуги, стягуючи при цьому додаткові кошти з громадян понад встановлений адміністративний збір. Однак, не підтримуючи схвально такої тенденції, необхідно підкреслити, що саме таке «делегування» владних функцій свідчить про докорінні зміни, що відбуваються у вітчизняній системі адміністративного права. Дедалі більше долаються стереотипи імперативності та безкомпромісності владно-управлінської діяльності у взаємовідносинах з приватними особами. Це веде до «розширеного» включення приватноправових елементів у систему публічного управління, що є об'єктивним в умовах тотального зменшення державного сектору економіки та управління, запровадження приватноправових форм взаємодії суспільства за мінімальною участю держави, розвиток приватно-правового партнерства. У зв'язку з цим, на нашу думку, інститут адміністративних послуг стає провідним у регулюванні адміністративних матеріальних правовідносин, оскільки його роль та призначення у визначенні ступеня взаємодії держави та особи з акцентом на задоволення прав, свобод та законних інтересів останньої, є очевидною.

ТОДОЩАК О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
декан судово-адміністративного факультету, доцент кафедри адміністративного
і фінансового права, кандидат юридичних наук, доцент

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Кодекс України про адміністративні правопорушення є останнім рудиментом радянської епохи і безнадійно застарів як з моральної, так і з практичної точки зору. З того часу в нього внесено величезну кількість змін, які не мають системного характеру, відзначаються надмірною деталізацією. Поряд із Кодексом в правовій системі України є ще велика кількість інших нормативно-правових актів, які встановлюють відповідальність фізичних та юридичних осіб за вчинення адміністративних проступків, що негативно відбивається на додержанні прав людини, оскільки у різних актах за однаково шкідливі проступки встановлюються відмінні заходи відповідальності.

Реформування інституту адміністративної відповідальності становить комплекс заходів, які торкаються не лише оновлення законодавства, але й розбудову нової доктрини адміністративної відповідальності. Таким чином, наукове обґрунтування теоретичних засад інституту адміністративної відповідальності, який відповідає вимогам сучасного рівня розвитку суспільства, і оновлення законодавства, є взаємообумовленими напрямками реформування.

Реформування інституту адміністративної відповідальності на доктринальному рівні можна вважати визначальним, оскільки саме на цій основі має проходити подальша реформа адміністративно-деліктного законодавства. Формування нових теоретичних засад інституту адміністративної відповідальності включає в себе такі основні питання: 1) розмежування адміністративних проступків і кримінальних проступків; 2) оновлення концепції складу адміністративного проступку, зокрема, щодо визнання суб'єктом адміністративного проступку юридичної особи та визначення змісту суб'єктивної сторони проступку; 3) встановлення нової системи адміністративних стягнень; 4) перегляд підходів щодо процедурного забезпечення притягнення до адміністративної відповідальності; 5) перегляд окремих підінститутів адміністративної відповідальності, які є спадком кримінальної теорії, зокрема, малозначності проступку, підстави, що виключають адміністративну відповідальність або виключають накладання адміністративних стягнень.

Дослідження питання щодо підстави розмежування адміністративних і кримінальних проступків розпочато фахівцями у галузі кримінального права [1], але ефективність таких досліджень суттєво знижується в умовах ігнорування необхідності залучення адміністративістів. Тільки консолідована позиція може сформувати нову концепцію кримінального проступку. Серед багатьох існуючих підходів, найбільш перспективним видається здійснення розмежування виходячи із двох критеріїв: а) змістовний критерій – об'єктом посягання адміністративного проступку має бути виключно відносини у сфері публічного управління; б) формальний критерій – справи про притягнення до адміністративної відповідності розглядаються у позасудовому порядку. Виходячи із цих двох критеріїв може бути сформована принципово інша система адміністративних проступків, яка буде значно вужчою і одно ріднішою, ніж нинішня.

Склад адміністративного проступку ґрунтується на загальнотеоретичних засадах вчення про склад правопорушення і включає у себе чотири елементи: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. Суб'єкт адміністративного проступку сьогодні – це не тільки фізичні особи, але й юридичні особи, водночас, адміністративна відповідальність юридичних осіб не досліджено як комплексне питання. Зокрема, слід врахувати, що в адміністративному праві поділ суб'єктів правопорушення здійснюється по-іншому, ніж це робиться у цивільному праві, а саме виокремлюються індивідуальні і колективні суб'єкти, які

не дорівнюють категорії «юридична особа». Відтак, слід визначити, чи можуть бути колективні суб'єкти суб'єктами адміністративної відповідальності, чи наявність статусу юридичної особи є обов'язковою умовою визнання суб'єктом адміністративного проступку. Крім того, можливо, настав час переглянути вік набуття адміністративної деліктоздатності, враховуючи пришвидшення темпів акселерації, а також інші обставини, наприклад отримання паспорту в 14 років [2].

Так само складним є питання визначення суб'єктивної сторони адміністративного проступку, оскільки сучасні тенденції свідчать про те, що все частіше для притягнення до відповідальності не питання вини не встановлюється, а застосовується концепція так званого «об'єктивного зобов'язання», коли для накладення стягнення достатньо встановлення події правопорушення. Також питання суб'єктивної сторони має бути вирішено і щодо юридичних осіб.

Система адміністративних стягнень зазнала в останній час суттєвих змін і доповнень. Якщо відносно стягнень, що застосовуються до фізичних осіб ця система є відносно усталеною і потребує перегляду на предмет їх ефективності, то відносно стягнень, що застосовуються до юридичних осіб можна говорити про повну відсутність будь-якої системи. Відтак, ці стягнення потребують впорядкування і уніфікації.

Провадження у справах про адміністративні правопорушення є однією із найбільш опрацьованих адміністративних юрисдикційних процедур. Водночас, її основна особливість — можливість судового і позасудового порядку притягнення до адміністративної відповідальності може бути докорінно переглянута. Сама правова природа судового провадження у справах про адміністративні правопорушення і досі залишається дискусійною. Оскільки не вписується у класичне розуміння юридичного процесу, і багатьма вченими розглядається як квазі-правосуддя [3]. Відтак, збереження лише позасудової процедури зніме гострі питання щодо питань розмежування юридичних процедур і юридичного процесу як на загальнотеоретичному рівні, так і на рівні галузевому. Додатковим аргументом на користь такого підходу можна вважати наявність в Україні повноцінної адміністративної юстиції, яка наділена усіма необхідними інструментами захисту порушених прав, свобод та інтересів приватних осіб у відносинах з органами влади. Сьогодні юрисдикція адміністративних судів поширюється в тому числі і на справи щодо оскарження рішень про притягнення до адміністративної відповідальності, прийняті у позасудовому порядку (органом публічного управління).

Реформування законодавства, яким регулюється адміністративна відповідальність, пов'язано із прийняттям нового Кодексу про адміністративні правопорушення. Його оновлення має відбуватися з урахуванням обговорених і визнаних доктринальних підходів до оновлення змісту інституту адміністративної відповідальності. Незважаючи на наявність двох законопроектів щодо цього Кодексу, питання визначення

його структури залишається дискусійним. Але на мій погляд, він може зберегти поділ на загальну, особливу (склади адміністративних правопорушень) та спеціальну (процедурну) частини.

Список використаної літератури:

1. Дмитрук М.М. Категорія проступку у кримінально-правовій доктрині : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.08 / Дмитрук Михайло Михайлович. — Одеса, 2012. — 228 с.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, спрямованих на лібералізацію Європейським Союзом візового режиму для України : Закон України від 14.07.2016 № 1474-VIII // [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1474-19>
3. Фазікош О.В. Роль суду у справах про адміністративні правопорушення: до постановки питання / О.В. Фазікош // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Юриспруденція. — 2015. — № 16. — Т. 1. — С. 65-69.

НЕУГОДНІКОВ А. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
декан факультету міжнародно-правових відносин,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент

КОНКУРС НА ЗАЙНЯТТЯ ВАКАНТНОЇ ПОСАДИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ: ПРОЦЕДУРНИЙ АСПЕКТ

Реалізація права на державну службу з загальнотеоретичних позицій складається із ряду правомочностей, серед яких першим є право на вступ до державної служби. Відсутність такого права унеможливорює реалізацію права на державну службу в цілому. Питання забезпечення права на вступ до державної служби пов'язане із двома важливими аспектами: з одного боку, право на доступ до державної служб є суб'єктивним правом особи, яке гарантується Конституцією України. Воно становить приватний інтерес кожної особи, яка прагне професійно реалізуватися у сфері державного управління. З іншого боку, держава зацікавлена у залученні до державної служби висококваліфікованих кадрів і високими морально-етичними стандартами, які спроможні практично втілити стандарти демократичної правової соціальної держави у складних умовах докорінного реформування державної влади. Єдине можливе вдале поєднання зазначеного приватного і публічного інтересу при забезпеченні права особи на вступ до державної